

NIEUWSBRIEF VOOR LEDEN
STICHTING RUITERSPOREN

het RUITERTJE

55

12 DECEMBER 2021

JAARGANG 11

STICHTING RUITERSPOREN

INHOUD SAMENGESTELD DOOR

JAAP RUITER

REAGEREN?

INFO@RUITERSPOREN.NL

Onze stamroos bloeide lang, maar krijgt het nu moeilijk met de vorst!

Het laatste **RUITERTJE** van 2021; een jaar dat vooral opnieuw in het teken van Corona stond. Maar het onderzoek naar de Hanze Ruyters (de Ruyters uit Zutphen en Lübeck) en de Vroege Ruijters (onze Ruiters uit Blokzijl en Muggenbeet) is onverminderd voortgegaan. Vooral bij de Vroege Ruijters zijn er veel vorderingen geboekt richting begin 16^e eeuw, de eeuw waarvan ik vermoed dat we de verbinding tussen deze twee families moeten zoeken. In de nieuwe rubriek "Voortgang Onderzoek" hou ik je in het vervolg op de hoogte van de laatste ontwikkelingen op dit gebied.

Stichting Ruitersporen wenst je:

*Een fijne Kerst en
een gelukkig en gezond 2022!*

Ken je iemand die vást geïnteresseerd is in onze familie(stamboom)?

Stuur hem of haar dit **RUITERTJE!**

(DE) RUITER

◇ VOORTGANG ONDERZOEK

Het onderzoek naar een mogelijke verwantschap tussen onze familie en de Zutphense Ruyterfamilie gaat binnenkort zijn zesde jaar in. In de afgelopen jaren heb ik veel geleerd (b.v. oud handschrift lezen) en is mijn inzicht in de twee families enorm toegenomen. Er is ook rijkelijk veel materiaal naar boven gekomen, dat nog op verwerking wacht. Jammer genoeg zijn echte bewijzen nog niet gevonden, maar misschien is dat ook wel te veel gevraagd. Het blijft toch zoeken naar een speld in een hooiberg, waarbij ik me vaak afvraag of ik wel in de goeie hooiberg aan het zoeken ben...

De laatste maanden ben ik vooral aan het zoeken vanuit Blokzijl/Muggenbeet, meer precies de Rechterlijke Archieven van de schoutambten Vollenhove/Blokzijl en Steenwijkerwold. Daarbij komt van alles boven water, waarmee de eerste generaties van onze familie in Blokzijl kunnen worden aangevuld.

Maar er gaan ook weken voorbij zonder een enkele vondst, en dan is het aangenaam om een uitstapje naar de Ruyterfamilie te maken; daarvan heb ik de afgelopen jaren een enorme voorraad aan materiaal verzameld, genoeg voor vele artikelen...

◇ RONDKIJKEN IN DE ST.PETRIKERK IN LÜBECK

Over de St.Petrikirche in Lübeck schreef ik al eens een artikel : [De St.Petrikirche – de koopmanskerk](#). Deze kerk is voor de familie Ruyter van bijzonder belang, vooral omdat in 1555 **Gerhard Reuter** en zijn vrouw **Margaretha Carstens** een nieuwe kansel schonken aan deze kerk. Ook vinden we in deze kerk nog een aantal grafstenen van de familie Reuter. Ik vond op internet een interessante 'StreetView' van het interieur van de kerk.

Van het ooit zo imposante interieur resteert helemaal niets na het bombardement uit 1942, maar gelukkig is in ieder geval de grafsteen van *Gerdt Ruter* – hoewel zwaar gehavend - bewaard gebleven. De kerk wordt nu gebruikt voor culturele doeleinden, zoals tentoonstellingen e.d.

[De 'StreetView' van de Petrikirche vind je hier](#). De grafsteen van Gerdt Ruter bevindt zich helemaal rechts, vlak voor het koor:

Met de muis kun je in de 'StreetView' door de kerk bewegen.

◆ HENRICK EN GRIETE IN VOLLENHOVE

De "Vereeniging tot beoefening van Overijsselsch Regt en Geschiedenis (VORG)" is de historische vereniging voor de provincie Overijssel. Al sinds 1858 houdt zij zich bezig met onderzoek naar, publiceren over en verzamelen van zaken die gaan over de geschiedenis van deze provincie. In de "collectie archivalia" vinden we een interessante akte, waarvan het regest (samenvatting) op internet te lezen is:

*Geert Kost, schout te Vollenhoe, oorkondt dat Jan Stellynck en zijn vrouw joffer Evert van Buckhorst ten overstaan van hem en de keurnoten Henrick Haegen en diens knecht Evert Wyrlinck ten behoeve van **Henrick Ruter en diens vrouw Griete** een rente van tien gouden Rijnse gulden hebben gevestigd, jaarlijks te betalen op alle Gaedes hilligen (1 november), gaande uit hun erve en goed Buckhorstserve in de Leuwet, waar nu Andries Roeleffzoen op woont, belend ten oosten door Lezersgueth, toebehorende aan Karst Nesen en zijn kinderen, ten westen door het convent van Sunte Janscamp met een erve, dat eertijds toebehoorde aan wijlen Henrick van den Rutenberge, strekkende van de dijk tot aan de Schaedewech.*

De akte is gedateerd op 8 juni 1521, en het afschrift is van Gerardus Henrickzoen. In tegenwoordig Nederlands: Henrick Ruyter en Griete verstrekken een lening met een rente van 10 gouden Rijnse guldens aan Jan Stellynck en mevrouw Evert van Buckhorst. Jan en Evert(je) stellen hun goed Buckhorsterve in de Leeuwte als onderpand.

In de akte staan nogal veel namen:

Geert Kost	schout te Vollenhove
Jan Stellynck en joffer Evert van Buckhorst	gaan de lening aan
Henrick Haegen en knecht Evert Wyrlinck	de keurnoten van de schout
Henrick Ruter en vrouw Griete	de geldverstrekkers
Andries Roeleffzoen	huidige bewoner erve en goed Buckhorsterve
Karst Nesen	de buurman aan de oostkant
Henrick van den Rutenberge	voormalige buurman aan de westkant
Gerardus Henrickzoen	maker van het afschrift

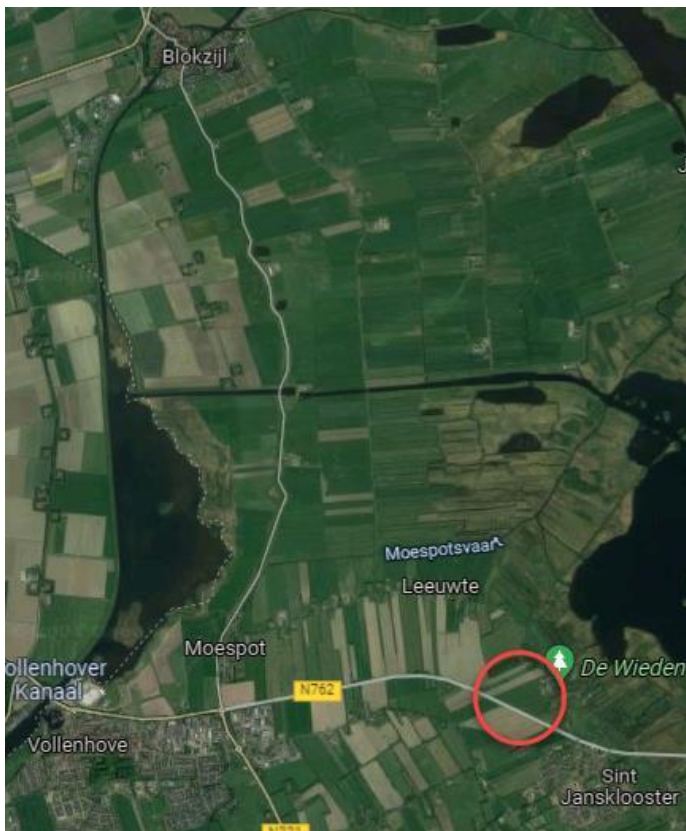
Bij de lening gaat het overigens niet om een kapitale som. Immers bij (de meestal gehanteerde) 5 procent rente gaat het om een lening van 200 gouden Rijnse guldens = 280 caroli guldens; nog altijd wel veel geld.

De akte is om verschillende redenen interessant.

Allereerst: Henrick en Griete vinden we meteen in de Ruyterstamboom: het zijn **Henrick RUYTER** (±1490 - 1540) en zijn vrouw **Griete SLUYSKEN** (±1490), dochter van Paul (Pauwel) SLUYSKEN. [Je vindt ze hier in de stamboom.](#)

Zij woonden in Zutphen en Henrick was - zo blijkt wel uit allerlei aktes - koopman en waarschijnlijk ook bierbrouwer. Hij vertoefde regelmatig in het buitenland. Uit juist ditzelfde jaar 1521 kennen we nóg een akte - uit Zutphen - waarin het echtpaar ook als kredietverstrekkers aangeduid wordt. Deze akte bewijst in ieder geval dat de streek rond Vollenhove geen onbekend terrein was voor de familie Ruyter. Dat is alvast een mooie stap in ons streven om aan te tonen dat deze familie Ruyter verwant is met onze familie.

Verder geeft de akte aanwijzingen waar we het goed Buckhorsterve moeten zoeken. De genoemde plaatsen (schout Vollenhove, de Leuwet (=de Leeuwte) en convent van Sunte Janscamp (= St.Jansklooster) maken een globale plaatsbepaling mogelijk. De Schaedewech zal de Schaarweg van tegenwoordig zijn. Dan moet dit goed ergens in de rode cirkel hebben gelegen (overwegende dat het genoemde klooster oostelijk lag van het huidige St.Jansklooster) :

Deze kaart toont ook mooi hoe dicht een en ander zich afspeelt bij Blokzijl. Dat ligt zo'n 8 km noordelijker (of, om in stijl te blijven, twee uren gaans), en zal in deze tijd niet veel meer geweest zijn dan wat huisjes rond de Steenwijker Zijl.

Het is verleidelijk om in de maker van het afschrift - Gerardus Henrickzoen - een zoon te zien van Henrick en Griete. Maar dit is niet mogelijk. Henrick en Griete zijn waarschijnlijk in 1520 getrouwd, en hun zoon Gerrit moet ergens rond 1525 geboren zijn.

Kasteel Buckhorst

Evert van Buckhorst kwam uit een aanzienlijk geslacht. Op de grens van Overijssel en Gelderland in de buurt van het dorp Zalk (grofweg tussen Kampen en Zwolle aan de IJssel) heeft lange tijd het schitterende kasteel Buckhorst gestaan, waar de adellijke familie Buckhorst zijn domicilie had. Geografisch viel het onder het landschap van de Veluwe, dat in het begin van de 13de eeuw onder het gezag van de graaf van Gelre was gekomen.

Het kasteel is - zoals zovele - in de 19e eeuw afgebroken.

Het goed Buckhorsterve is hoogstwaarschijnlijk een leen geweest van deze familie.

◆ ONZE MAN IN NEURENBERG: PHILIPS RUTHER

Nu we steeds beter zicht krijgen op de Hanze Ruyters, kan het geen kwaad om eerder gevonden gegevens nog eens tegen het licht te houden. Sterker nog, dat is dé manier om informatie in voortdurende cycli te verwerken. Het puzzelstukje dat eerst nergens in paste, kan in een volgende ronde soms zó op zijn plek gelegd worden omdat de puzzel intussen 'verder' is. Het is een voortdurend proces van gegevens doornemen en kijken of er nú wel aanknopingspunten zijn.

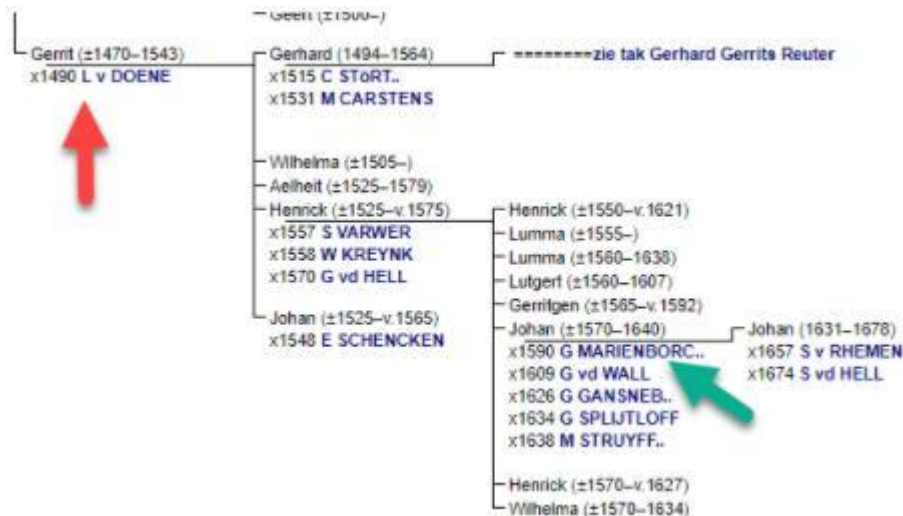
Zo kwam ik twee regesten tegen, die in de 19e eeuw opgeschreven zijn door de (zeker in Zutphen) bekende archivaris **J. Gimberg**. Van de familie Ruyter heeft hij in het "Algemeen Nederlands Familieblad" in 1892 een aantal artikelen doen verschijnen onder de naam "Geslachtkundige aantekeningen uit Zutphen - RUYTERS" met daarin o.a. dit regest (uit 1548):

1548. (110 r.) Philips Ruther onses verstorven mitburgers z. Gerrit Ruthers echte nagelaeten soon, to Nurenberch gehylickt end ter echte bestadet, in meininge sich aldaer burgerlick neder to slaen, verleent brieven, dat hy deser Stadt met geenen plichten verbunden dan vry end ledich is alsoo dat hy te Nurenberch oft anders waer wel borger werden mach.

Inmiddels is de Ruyterstamboom zover gevorderd dat we vader **Gerrit Ruyter** zonder problemen kunnen vinden (bij de rode pijl):

Gerrit ([zie hier in de stamboom](#)) is een opvallende persoon in de stamboom, want van zijn zonen vertrok er eentje naar Lübeck (Gerhard) en een andere hoogstwaarschijnlijk naar Muggenbeet (Johan). Nu blijkt er nóg een zoon te zijn (Philips) die Zutphen achter zich laat om zijn geluk elders te beproeven.

We lezen dat Philips intussen in Neurenberg al getrouwd is, en een soort vrijbrief krijgt zodat hij zich vrij en zonder schulden of verplichtingen na te laten in Zutphen, elders kan vestigen.

Philips is een naam die we niet vanuit de Ruyterstamboom kennen. Het ligt voor de hand om te vermoeden dat de vader van zijn moeder Lamme van Doene dan Philips geheten moet hebben.

In dezelfde geschriften van J. Gimberg troffen we nóg een regist aan (uit 1601), dat we nu zonder moeite kunnen plaatsen:

1601 (167 v.) Johan Ruiter end Joff. Wilhelma Ruiters syn suster vercopen.... enz.

Id. (168 r.) Johan Ruiter echte soon van wylen onsen L. medebroeder Henrick Ruter Gerritsn, by Joff. Gertruidt van der Hell ehelick geprocreiert, Lieutenant des Edelen Erentfesten end Manhaften Ernstes van Lauwick Hopman, voorhebbens zynde na Nurenberch te verreijzen om aldaer syn bloetsverwanten te besoecken, een Borger brief gegeven.

Johan is natuurlijk niemand anders dan **Johan Ruyter tot Vieracker**, de oomzegger van Philips (zie groene pijl).

Bloedsverwanten zou er op kunnen duiden dat Philips en zijn onbekende vrouw kinderen hebben gekregen, en zo is het goed mogelijk dat we hiermee in Neurenberg het begin van een Ruyter/Reutertak hebben blootgelegd. Hier moet nog verder onderzoek plaatsvinden.

Neurenberg

Neurenberg (Duits: Nürnberg, Engels: Nuremberg) kennen we natuurlijk vooral vanwege het Neurenberg-tribunaal na de Tweede Wereldoorlog. Destijds was de stad volledig in puin gebombardeerd. Maar in de middeleeuwen was Neurenberg een van de grote steden van Europa, en speelde vooral een voorname rol in de handel tussen Europese handelssteden en Italië. We mogen veronderstellen dat dit handelsaspect een hoofdreden was voor Philips om zich hier te vestigen.

Vermeldenswaard is ook dat de reformatie er al in 1525 ingevoerd was. In hoeverre dit laatste een rol heeft gespeeld bij het vertrek van Philips weten we niet, maar zou goed kunnen. Dezelfde omstandigheden laten zich ook aanwijzen bij Lübeck en Blokzijl/Muggenbeet: handelsmogelijkheden en godsdienstvrijheid.

Deze ingekleurde ets uit 1575 geeft een indruk van deze grote, belangrijke stad.

◆ DE TESTAMENTEN VAN AVE JANS

Op 10 februari 1627 stelt **Ave Jans** haar testament [AKTE](#) op, maar tot onze verrassing noemt ze zich weduwe van **Eijssse Eijssens**. Het moet dus om een andere persoon gaan dan de vrouw van Jan Jans Ruijter; bovendien veronderstellen we dat die vermoedelijk rond deze tijd al was overleden. In die akte staan nog meer namen. Er is sprake van een erfenis van Jan Claessen, wiens weduwe Griettien als momber niemand minder dan **Jan Ruijter** heeft meegenomen. Zelf heeft Ave als momber Wolter Jans, en ook de namen Tijs Janssen en Cornelis Janssen zijn belanghebbenden. Dan is er ook nog sprake van ene Geertien, maar onduidelijk is haar rol in deze.

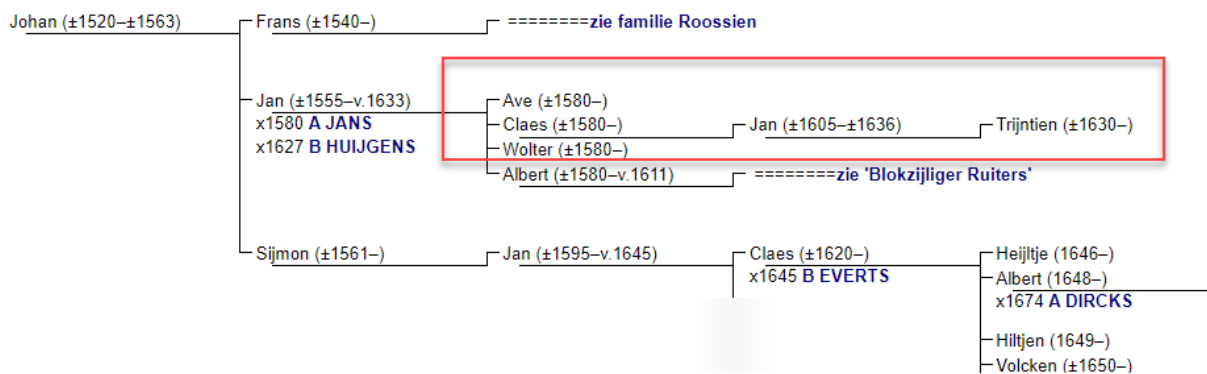
Ik veronderstel dat Ave Jans de dochter is van Jan Jans Ruijter en Ave Jans.

Behalve dat de naam Jan Ruijter in deze akte opduikt, kennen we ook nog een akte uit 1624 waarbij Jan Ruijter en Eijssse Eijssens gezamenlijk als geldschieters (40 car. gld.) optreden. Zij zijn in mijn ogen dan vader en schoonzoon.

Ik veronderstel verder dat Tijs Janssen en Cornelis Janssen zonen zijn van Jan Claessen en daarom ook belanghebbende zijn. Geertien zou wellicht een weduwe kunnen zijn van een derde broer, en als zodanig belanghebbende. De relatie tussen Wolter Jans en Ave Jans worden we hier niet gewaar.

Tien jaar later wijzigt Ave Jans haar testament [AKTE](#) omdat één van toekomstige erfgenamen is overleden. Intussen is ze opnieuw getrouwd, met Bastean Jans. In deze akte noemt ze Wolter Jans en Claes Jans als "haar broeders". De zoon van de laatste, Jan Claes genoemd, is echter overleden, maar heeft een dochtertje Trijntien nagelaten. Ze krijgt nu zijn erfdeel.

Zo leveren deze twee aktes een hele leuke aanvulling op voor de stamboom. Het nageslacht van Wolter Jans en Claes Jans mogen we ook tot onze familie rekenen, al zijn ze vermoedelijk niet als *Ruijter* door het leven gegaan:

Nóg een opvallende naam is Bastiaan Jans. Deze naam komen we in Ruijter-verband tegen bij **Bastiaan Jans Ruijter** [STAMBOOM](#), de zoon van Albert Jans Ruijter en Geesje Bastiaans. Het zou me niet verbazen als deze Geesje Bastiaans een dochter blijkt te zijn van deze Bastiaan Jans en Ave Jans. Binnentrouw was een bekend fenomeen binnen de doopsgezinde gemeente. Dit zal nog worden uitgezocht.

Binnentrouw was in doopsgezinde kringen verplicht. Huwelijkspartners moesten lid zijn van dezelfde gemeente; zelfs trouwen met iemand uit een andere doopsgezinde stroming was verboden. In de praktijk behoorden gegadigden dan ook vaak meteen tot de naaste familie.

◆ RUITER-BEELDEN

Tijdens de afgelopen periode ontving ik van mijn zus Afke nog een leuke aanvulling voor de RUITERbeelden-pagina op de website. Het gaat zoals bekend daarbij om **foto's die op enige wijze verband houden met onze familie of familienaam.**

Een bord bij Bredevoort waarschuwt ons nog een keer:

Volgende keer met een hoofdletter graag!

Zelf was ik afgelopen zomer nog dit bord in Eibergen tegengekomen:

“De Ruiterskamp” is een vakantieboerderij. Volgens de website was dit vroeger een wat hoger gelegen terrein waar dorpingen met hun paarden rondjes konden lopen.

◆ DONATIES

Elk jaar in december vraag ik aandacht voor het feit dat de Stichting Ruitersporen geen donateurs meer heeft, maar alleen nog leden. De inkomsten van donateurs zijn daarmee ook weggevallen, maar de Stichting heeft wel haar vaste uitgaven gehouden, zoals de kosten voor de website en een aantal abonnementen, zoals b.v. Centraal Bureau voor Genealogie, Historische Vereniging IJsselham, MyHeritage, etc.

Daarom vraag ik je of je een vrijblijvende kleine donatie aan de Stichting wilt doen. Je steunt met jouw donatie het werk van de Stichting en helpt zo mee om het familieerfgoed van de familie (De) Ruiter te behouden voor het nageslacht.

Hartelijk dank aan diegenen die in de loop van dit jaar al een donatie hebben gedaan! Voor hen is deze oproep dan ook zeker niet bedoeld.

Elke donatie is welkom op:

NL23 INGB 0670 5369 38

Ten name van **J A Ruiter**
Vermeld a.u.b. “**Donatie Ruitersporen**”

Bij voorbaat hartelijk dank!

